

**İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyinin
2018-ci il üzrə fəaliyyətinə dair**

HESABAT

Mündəricat

1.	Giriş.....	3
2.	Normativ hüquqi aktlar.....	3
3.	Pilot layihənin göstəriciləri	4
4.	Agentliyin tabeliyinə verilmiş tibb təchizatçılarında yeniliklər	6
4.1.	Tibbi xidmətlər.....	6
4.2.	Təlimlər	7
5.	Tibbi statistik göstəricilər	7
6.	Pilot ərazilərdə səhiyyə xərcləri.....	17
7.	İctimaiyyətlə əlaqələr.....	17
7.1.	Maarifləndirmə	17
7.2.	Sorğular	18
7.2.1.	Pilot ərazilərdə yaşayan əhali və pasiyentlər arasında keçirilən sorğular....	18
7.2.2.	Pilot ərazilərdəki həkimlər və orta tibb işçiləri arasında keçirilən sorğular...	21
8.	Vətəndaş müraciətlərinə baxılması	21
9.	Beynəlxalq əməkdaşlıq.....	22
9.1.	Layihələr	22
9.2.	Beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi.....	22
10.	İnkişaf perspektivləri	23

1. Giriş

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti yanında İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 15 fevral tarixli 765 nömrəli Fərmanına əsasən fəaliyyətə başlamış, 2016-cı il 24 noyabr tarixli 1125 nömrəli Fərmanı ilə onun əsasında “İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi” (bundan sonra – Agentlik) publik hüquqi şəxs yaradılmışdır.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 29 noyabr tarixli 1127 nömrəli və 2018-ci il 16 fevral tarixli 1830 nömrəli Fərmanlarına əsasən Agentlik tərəfindən icbari tibbi sığorta (bundan sonra – İTS) pilot layihə şəklində 1829 tibbi xidməti əhatə edən baza zərfi əsasında həyata keçirilir.

Pilot layihə Mingəçevir şəhəri, Yevlax və Ağdaş rayonlarının inzibati ərazilərinə (bundan sonra – pilot ərazilər) şamil olunur. Layihə müddətində əhalidən sığorta haqqı tutulmur. Pilot ərazilərdə dövlət səhiyyə sistemində daxil olan qurumlar (Məhkəmə Tibbi Ekspertiza və Patoloji Anatomiya Birliyinin şöbələri, sanitariya və epidemioloji xidmət, eczaçılıq və tibbi təhsil müəssisələri, habelə psixonevroloji və narkoloji dispanserlər istisna olmaqla) layihə başa çatanaqədək Agentliyin tabeliyinə verilmişdir.

Hazırkı hesabat Agentliyin 2018-ci il üzrə fəaliyyəti haqqındadır. Hesabatda pilot layihənin yekunları, habelə əvvəlki ildə ölkənin İTS sistemi ilə bağlı vəziyyəti və inkişaf perspektivləri əks olunmuşdur.

2. Normativ hüquqi aktlar

2018-ci ildə Agentliyin fəaliyyətinə dair aşağıdakı normativ hüquqi aktlar qəbul edilmişdir:

- “İcbari tibbi sığortanın tətbiqinə dair pilot layihənin genişləndirilməsi və “Mingəçevir şəhərinin və Yevlax rayonunun inzibati ərazilərində icbari tibbi sığortanın tətbiqinə dair pilot layihənin həyata keçirilməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 29 noyabr tarixli 1127 nömrəli Fərmanında dəyişikliklər edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 16 fevral tarixli 1830 nömrəli Fərmanı;
- “Mingəçevir şəhərinin və Yevlax rayonunun inzibati ərazilərində icbari tibbi sığortanın tətbiqinin təmin edilməsi sahəsində əlavə tədbirlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 28 dekabr tarixli 1181 nömrəli Fərmanında dəyişikliklər edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 16 fevral 1829 nömrəli Fərmanı;
- “Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti yanında İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyinin Əsasnaməsinin və strukturunun təsdiq edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 15 fevral tarixli 765 nömrəli Fərmanının ləğv edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 28 fevral 1849 nömrəli Fərmanı;
- Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 28 dekabr tarixli 1181 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş “Mingəçevir şəhərinin, Yevlax və Ağdaş rayonlarının inzibati ərazilərində icbari tibbi sığortanın tətbiqinə dair pilot layihə”də dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 10 may tarixli 54 nömrəli Fərmanı;
- “Mingəçevir şəhərinin, Yevlax və Ağdaş rayonlarının inzibati ərazilərində icbari tibbi sığortanın tətbiqinə dair pilot layihənin həyata keçirilməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 29 noyabr tarixli 1127 nömrəli

Fərmanında dəyişiklik edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 10 may tarixli 53 nömrəli Fərmanı;

- ““İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyinin investisiya əməliyyatlarının aparılması Qaydası”nın təsdiq edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 31 may tarixli 97 nömrəli Fərmanı;
- “Azərbaycanda icbari tibbi sığortanın tətbiqi ilə bağlı tədbirlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 19 iyul tarixli 352 nömrəli Sərəncamı;
- “Azərbaycan Respublikasında icbari tibbi sığortanın tətbiqinin təmin edilməsi ilə bağlı bir sıra tədbirlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 20 dekabr tarixli 418 nömrəli Fərmanı.

3. Pilot layihənin göstəriciləri

Agentlik pilot layihə müddətində qarşısına qoyduğu hədəflərə çatmaq məqsədilə müvafiq tədbirlər həyata keçirmişdir. Belə ki, Agentliyin tabeliyinə verilmiş tibb təchizatçılarının ümumi əmək haqqı fondu artırılmış, maddi-texniki bazası, habelə dərman preparatları və tibbi sərfiyyat vasitələri üzrə təchizatı yaxşılaşdırılmış, əhalinin tibbi xidmətlərə əlçatanlığı artırılmış, tibb işçilərinin ölkə daxilində və ölkə xaricində peşəkar təlimlərdə iştirakı təmin edilmişdir. Bununla da pilot ərazilərdə səhiyyə sahəsində nəzərəcarpacaq dərəcədə irəliləyişə nail olunmuş, əhalinin və tibb işçilərinin məmnunluğu yüksəlmişdir.

Sözügedən tədbirlərin təsiri müvafiq sorğular nəticəsində öyrənilmişdir. Buna dair ətraflı məlumat aşağıdakı cədvəllərdə əks olunmuşdur:

Mingəçevir şəhər və Yevlax rayon Mərkəzi Xəstəxanalarında çalışan tibb işçilərinin məmnunluğunun artırılması üzrə göstəricilər

Pilot layihənin göstəriciləri	Nəticə	Şərh
Tibb işçilərinin iş şəraitindən məmnunluğu	70%	Sorğuların nəticələrinə əsasən Agentliyin tabeliyinə verilmiş tibb təchizatçılarında yaradılmış şəraitdən məmnunluq səviyyəsi tibb işçiləri arasında 70%-dir. Bu məqsədlə tibb təchizatçılarının texniki təchizat səviyyəsinin yaxşılaşdırılması üçün 2017-ci ildə pilot layihə çərçivəsində Agentlik tərəfindən xəstəxanaların əsaslı təmirinə 141,15 min manat, habelə, tibb müəssisələrinin İT infrastrukturunun qurulmasına ümumilikdə 954.77 min manat vəsait xərclənmişdir.
Həkimlərin tibb müəssisəsinin tibbi avadanlıqlarla təchizat səviyyəsindən məmnunluğu	71%	Həkimlərin tibb müəssisələrinin tibbi avadanlıqlarla təchizat səviyyəsindən məmnunluğunun yüksək olması 2017-ci il ərzində tibb müəssisələrində aparılmış islahatlarla bağlıdır. Belə ki, Agentliyin tabeliyinə verilmiş tibb təchizatçılarının tibbi avadanlıqlarla təchizatını yaxşılaşdırmaq məqsədilə 2017-ci ildə 706,62 min manat sərf olunub. 2018-ci ildə bu vəsait 56,73 min manat təşkil etmişdir.

Həkimlərin tibb müəssisələrinin dərmanlarla təchizat səviyyəsindən məmnunluğu	71%	Qeyd edilməlidir ki, baza zərfi çərçivəsində dərman vasitələri ilə təminat yalnız təcili və təxirəsalınmaz tibbi yardım xidməti və stasionar müalicə üçün nəzərdə tutulmuşdur. Agentliyin tabeliyinə verilmiş tibb təchizatçılarının dərmanlarla, reagentlərlə və tibbi sərfiyyatla təminatını yaxşılaşdırmaq məqsədilə 2017-ci ildə 2 217,41 min manat, 2018-ci ildə isə 1981,25 min manat vəsait xərclənmişdir. 2016-cı il ilə müqayisədə 2018-ci ildə tibb təchizatçılarının dərmanlarla, reagentlərlə və tibbi sərfiyyatla təchizatında 2.7 dəfə artım müşahidə edilmişdir.
Tibb işçilərinin əmək haqları ilə bağlı məmnunluğu	63%	2017-ci ildə tibb işçilərinin əmək haqlarının artırılmasına 4 351,19 min manat, 2018-ci ildə isə 5 212, 65 min manat vəsait xərclənmişdir. Qeyd edilməlidir ki, Agentliyin tabeliyinə verilmiş tibb təchizatçılarının ümumi əmək haqqı fondu tibb işçilərinin əmək haqlarına ödənilmiş stimullaşdırıcı əlavələr və bonuslar daxil olmaqla 2017-ci ildə 14 143,74 min manat, 2018-ci ildə isə 16 404,42 min manat təşkil etmişdir. 2016-cı ilə müqayisədə 2018-ci ildə tibb işçilərinin əmək haqqı fondu üzrə 1.8 dəfə artım müşahidə edilmişdir.
Tibb işçilərinin İTS-nin məqsəd və vəzifələri haqqında məlumatlılıq səviyyəsi	90%	Agentliyin qarşısında duran əsas vəzifələrdən biri Agentliyin tabeliyinə verilmiş tibb təchizatçıların tibb heyətini İTS haqqında məlumatlandırmaq olmuşdur. Bu səbəbdən Agentlik davamlı olaraq tibb işçiləri ilə görüşlər, təlimlər təşkil etmişdir. Pilot ərazilərdə davamlı olaraq keçirilmiş sorğuların nəticələrindən də məlum olmuşdur ki, tibb işçilərinin İTS-nin məqsəd və vəzifələri haqqında məlumatlılıq səviyyəsi yüksəkdir.

Pilot ərazilərdə yaşayan əhəlinin məmnunluğunun artırılması üzrə göstəricilər

Pilot layihənin göstəriciləri	Nəticə		Şərh
	Mingəçevir-Yevlax	Ağdaş	
Cibdən ödənişlərin xüsusi çəkisi	19%	16%	Pilot layihə zamanı əhəlinin səhiyyə xərcləri ilə bağlı maliyyə yükü azalmışdır. Cibdən ödənişlərə əhəlinin ambulator müalicəsi üçün yazılan dərmanlar və azadolma məbləği ilə bağlı xərclər aid edilir. Azadolma məbləği dedikdə ailə həkiminin göndərişi olmadan birbaşa olaraq ixtisaslı həkimə müraciət zamanı sığortaolunanın ödədiyi məbləğ nəzərdə tutulur.
Göstərilən xidmətlərdən	87%	90%	Agentliyin tabeliyinə verilmiş tibb təchizatçılarının tibbi avadanlıqlarla,

məmnunluq dərəcəsi			dərman preparatlarla, reagentlərlə, tibbi sərfiyatla təchizatının yaxşılaşdırılması, tibb işçilərinin təlimlərdə iştirakının təmin edilməsi, Mingəçevir şəhər Mərkəzi Xəstəxanası tərəfindən yeni növ tibbi xidmətlərin (endoskopik üsulla transuretral rezeksiya (TUR) əməliyyatları, böyük sümüklərin endoprotezləşdirilməsi) göstərilməsi kimi tədbirlərin icrası tibbi xidmətlərin keyfiyyətinin və əhalinin göstərilən tibbi xidmətlərdən məmnunluğunun artmasına səbəb olmuşdur.
İTS haqqında əhalinin məlumatlılıq dərəcəsi	73%	74%	Agentliyin qarşısında duran əsas vəzifələrdən biri əhalini İTS haqqında məlumatlandırmaq olmuşdur. Bu səbəbdən Agentlik 2017-2018-ci illərdə davamlı olaraq maarifləndirici kampaniyalar, görüşlər, təlimlər təşkil etmiş, KİV və sosial media vasitəsilə əhalinin məlumatlandırılmasını təmin etmişdir.
Tibbi xidmətlərə əlçatanlıq dərəcəsi	77%	62%	Pilot layihə çərçivəsində əhaliyə baza zərfi çərçivəsində 1829 adda ödənişsiz tibb xidmətə təminat verilmişdir ki, onlardan 480-ni ambulator, 677-si stasionar, 6-sı təcili və təxirəsalınmaz, 18-i ilkin səhiyyə, 23-ü isə fizioterapevtik tibbi xidmətlər təşkil etmişdir. Həmçinin layihə çərçivəsində 459 laborator müayinəyə və 166 həyati vacib-dəyəri yüksək olan xidmətlərə də təminat verilmişdir. Qeyd edilməlidir ki, dərmanlarla təminat yalnız təcili və təxirəsalınmaz tibbi yardım və stasionar müalicə üçün nəzərdə tutulur.

4. Agentliyin tabeliyinə verilmiş tibb təchizatçılarında yeniliklər

4.1. Tibbi xidmətlər

2018-ci ildə Agentliyin tabeliyinə verilmiş tibb təchizatçılarında tibbi xidmətlərin göstərilməsi ilə bağlı aşağıdakı yeniliklər baş vermişdir:

- Mingəçevir şəhər və Yevlax rayon Mərkəzi Xəstəxanalarında “Laboratoriya analizlərinin nəticələri” adlı elektron xidmət istifadəyə verilmişdir. Bu xidmət vətəndaşlar üçün vaxt itirmədən və kağız daşıyıcıdan istifadə etmədən laboratoriya analizlərinin nəticələrini onlayn öyrənmək imkanı yaradır;
- Mingəçevir şəhər Mərkəzi Xəstəxanasında endoskopik üsulla transuretral rezeksiya (TUR) əməliyyatları həyata keçirilir;

- Mingəçevir şəhər Mərkəzi Xəstəxanasında böyük sümüklərin endoprotezləşdirilməsi həyata keçirilir;
- Mingəçevir şəhər Mərkəzi Xəstəxanasında pilot olaraq elektron qeydiyyat və növbə sistemi qurulmuşdur;
- Ağdaş rayon Mərkəzi Xəstəxanasında pilot olaraq telesəhiyyə xidmətləri çərçivəsində “Telefonla konsultasiya”, “Video konsultasiya”, “Yazılı konsultasiya” və “Teletibb” xidmətləri üzərindən Ağdaş əhalisi üçün Bakı şəhərindəki həkimlər ilə onlayn konsultasiya imkanı təmin edilmişdir.

4.2. Təlimlər

Mingəçevir şəhər, Yevlax və Ağdaş rayon Mərkəzi Xəstəxanalarının tibb heyətlərinin bilik və bacarıqlarının artırılması məqsədilə 2018-ci ildə tədbirlər görülmüşdür. Belə ki, səhiyyə mütəxəssislərinin sertifikatlaşdırılmasından qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş qaydada 67 nəfər həkim və 288 nəfər orta tibb işçisi keçmişdir. Bununla yanaşı, 22 nəfər həkim və 6 nəfər orta tibb işçisi ölkə daxilində, 7 nəfər həkim isə ölkə xaricində – Türkiyə Respublikasında, İsrail Dövlətində, Litva Respublikasında və Belarus Respublikasında – müvafiq təlimlər keçmişdir.

5. Tibbi statistik göstəricilər

Agentliyin tabeliyinə verilmiş tibb təchizatçılarında 2018-ci ildə həkimə gəlişlərin sayı 1,1 milyon olmuşdur. 2017-ci il ilə müqayisədə həkimə gəlişlərin sayında 27% artım müşahidə olunmuşdur. Evə yazılan xəstələrin sayı 21 454, cərrahi əməliyyatların sayı isə 9 346 təşkil etmişdir. Evə yazılan xəstələrin 60%-i, cərrahi əməliyyatların isə 74%-i Mingəçevir şəhər Mərkəzi Xəstəxanasının payına düşmüşdür.

Sözügedən tibb təchizatçılarının fəaliyyətinin optimallaşdırılması və nəticədə maliyyə vəsaitlərinə qənaət edilməsi məqsədilə bir sıra tədbirlər görülmüşdür. Pilot ərazilərdə 2016-cı illə müqayisədə çarpayıda keçirilən günlərin orta sayı 11,7-dən 4,6-ya qədər azalmışdır. Bundan əlavə, 2018-ci ildə Ağdaş rayonundakı tibb təchizatçılarının çarpayı fondu optimallaşdırılmış və çarpayıların sayı 370-dən 170-ə enmişdir.

Tibbi statistik göstəricilərdə baş vermiş dəyişikliklərə dair ətraflı məlumat aşağıdakı cədvəllərdə və diaqramlarda göstərilmişdir:

Pilot ərazilər üzrə tibbi statistik məlumatlar, 2018-ci il*

№	Göstəricilər	Mingəçevir şəhəri	Yevlax rayonu	Ağdaş rayonu	Pilot ərazilər
1	Əhalinin sayı (01.01.2018)	104 500	127 400	108 700	340 600
2	Həkimlərin sayı	290	158	119	567
3	Orta tibb işçilərinin sayı	774	350	553	1 677
4	Həkimə gəlişlərin sayı, profilaktiki gəlişlər daxil olmaqla	424 839	284 500	382 657	1 091 996
5	Stasionar qəbul	13 023	3 992	4 713	21 728
	Evə yazılan xəstələrin sayı	12 881	3 832	4 741	21 454
	Evə yazılan xəstələr tərəfindən keçirilən çarpayı günlərinin sayı	51 240	18 829	28 959	99 028
	Evə yazılan xəstələrin çarpayıda keçirdiyi günlərin orta sayı	4,0	4,9	6,1	4,6
6	Cərrahi əməliyyatların sayı	6 914	788	1 644	9 346
7	Çarpayıların sayı	300	237	170	707
8	Çarpayıdan istifadə olunma əmsalı	47%	22%	29%	33%

*Mingəçevir şəhəri üzrə Psixonevroloji və Narkoloji dispanser, Uşaq Nevroloji Sanatoriyası və Hemodializ şöbəsinin tibbi statistik məlumatları, Yevlax və Ağdaş rayonları üzrə Hemodializ şöbəsinin tibbi statistik məlumatları hesablamalara daxil deyil.

Pilot ərazilər üzrə hemodializə dair statistik məlumatlar, 2018-ci il

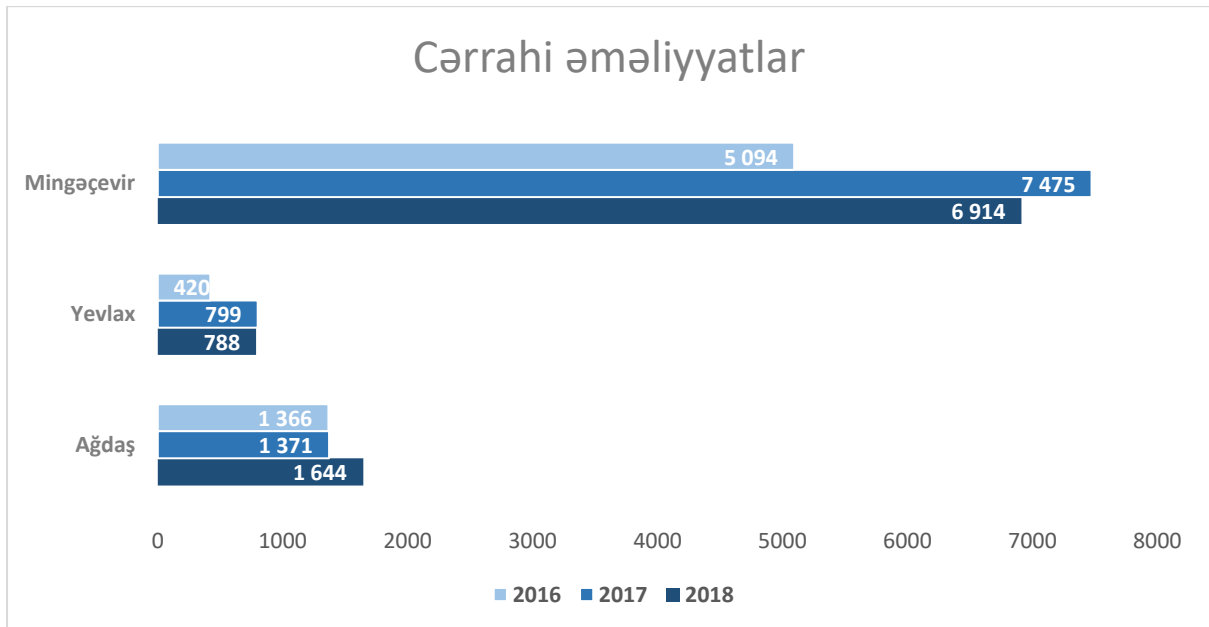
№	Göstəricilər	Mingəçevir şəhəri	Yevlax rayonu	Ağdaş rayonu	Pilot ərazilər
1	Dializ aparatlarının sayı	9	10	10	29
2	Keçirilmiş hemodializlərin sayı	8 046	6 915	7 372	22 333

Pilot ərazilər üzrə tibbi statistik məlumatlar, 2016-2018-ci illər*

№	Göstəricilər	2016	2017	2018
1	Əhalinin sayı (01.01.2018)	334 800	337 800	340 600
2	Həkimlərin sayı	684	601	567
3	Orta tibb işçilərinin sayı	1 868	1 720	1 677
4	Həkimə gəlişlərin sayı, profilaktiki gəlişlər daxil olmaqla	-	861 123	1 091 996
5	Stasionar qəbul	19 322	23 224	21 728
	Evə yazılan xəstələrin sayı	19 089	22 755	21 454
	Evə yazılan xəstələr tərəfindən keçirilən çarpayı günlərinin sayı	224 188	158 567	99 028
	Evə yazılan xəstələrin çarpayıda keçirdiyi günlərin orta sayı	11,7	7,0	4,6
6	Cərrahi əməliyyatların sayı	6 880	9 645	9 346
7	Çarpayıların sayı	1 249	907	707
8	Çarpayıdan istifadə olunma əmsalı	50%	49%	33%

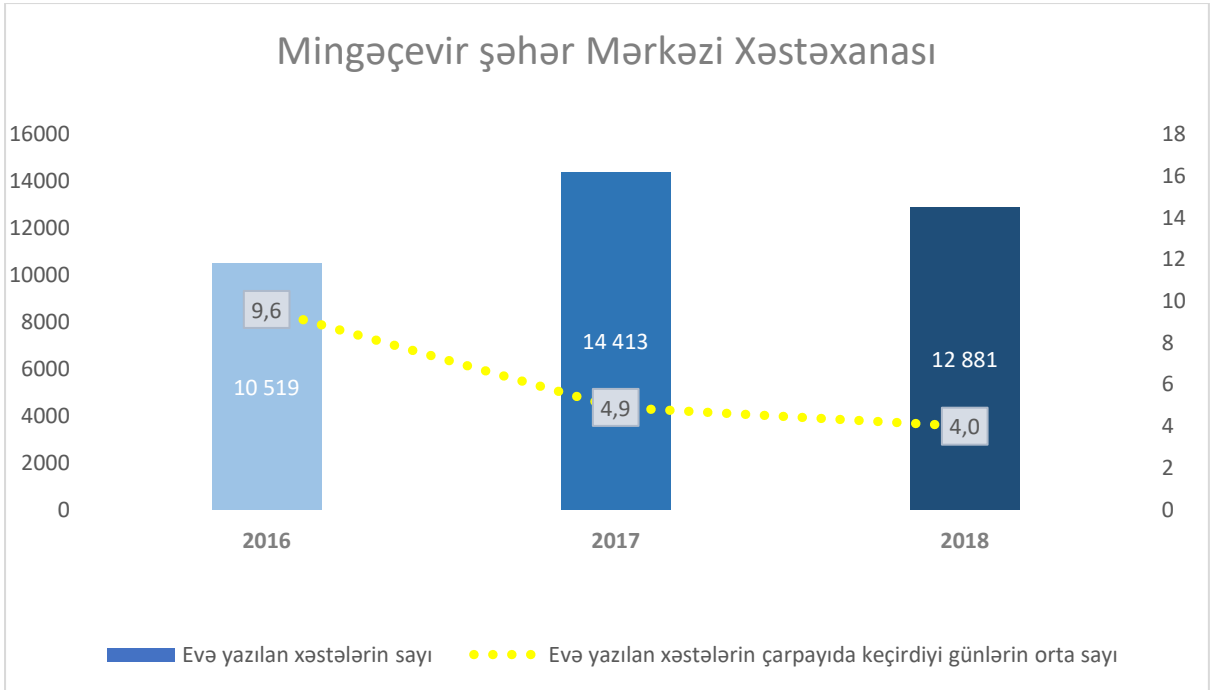
*Mingəçevir şəhəri üzrə Psixonevroloji və Narkoloji dispanser, Uşaq Nevroloji Sanatoriyası və Hemodializ şöbəsinin tibbi statistik məlumatları, Yevlax və Ağdaş rayonları üzrə Hemodializ şöbəsinin tibbi statistik məlumatları hesablamalara daxil deyil.

Mingəçevir şəhəri üzrə tibbi statistik məlumatlar, 2016-2018-ci illər*

No	Göstəricilər	2016	2017	2018
1	Əhalinin sayı (01.01.2018)	102 400	103 200	104 500
2	Həkimlərin sayı	378	307	290
3	Orta tibb işçilərinin sayı	880	797	774
4	Stasionar qəbul	10 596	14 637	13 023
	Evə yazılan xəstələrin sayı	10 519	14 413	12 881
	Evə yazılan xəstələr tərəfindən keçirilən çarpayı günlərinin sayı	100 839	70 142	51 240
	Evə yazılan xəstələrin çarpayıda keçirdiyi günlərin orta sayı	9,6	4,9	4,0
5	Cərrahi əməliyyatların sayı	5 094	7 475	6 914
6	Çarpayıların sayı	612	300	300
7	Çarpayıda istifadə olunma əmsalı	45%	65%	47%

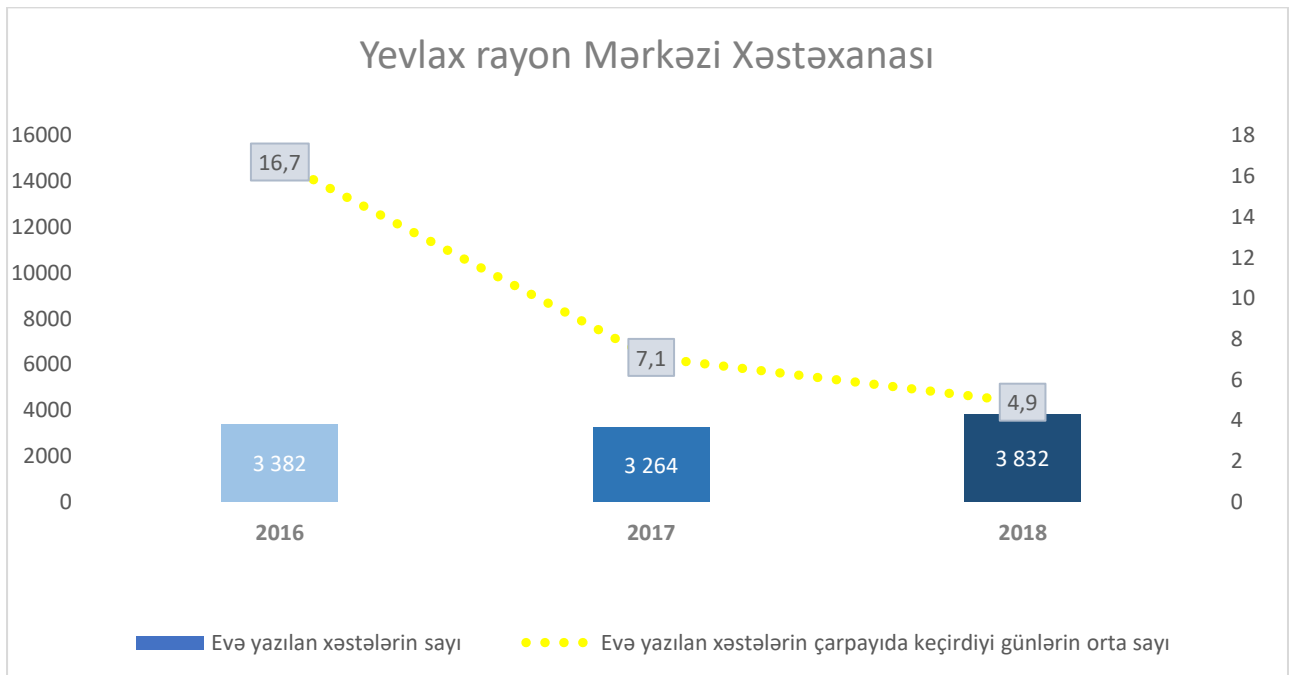
*Psixonevroloji və Narkoloji dispanser, Uşaq Nevroloji Sanatoriyası və Hemodializ şöbəsinin tibbi statistik məlumatları hesablamalara daxil deyil.

Yevlax rayonu üzrə tibbi statistik məlumatlar, 2016-2018-ci illər*

No	Göstəricilər	2016	2017	2018
1	Əhalinin sayı (01.01.2018)	125 700	126 700	127 400
2	Həkimlərin sayı	184	169	158
3	Orta tibb işçilərinin sayı	442	374	350
4	Stasionar qəbul	3 509	3 378	3 992
	Evə yazılan xəstələrin sayı	3 382	3 264	3 832
	Evə yazılan xəstələr tərəfindən keçirilən çarpayı günlərinin sayı	56 499	23 190	18 829
	Evə yazılan xəstələrin çarpayıda keçirdiyi günlərin orta sayı	16,7	7,1	4,9
5	Cərrahi əməliyyatların sayı	420	799	788
6	Çarpayıların sayı	267	237	237
7	Çarpayıdan istifadə olunma əmsalı	60%	33%	22%

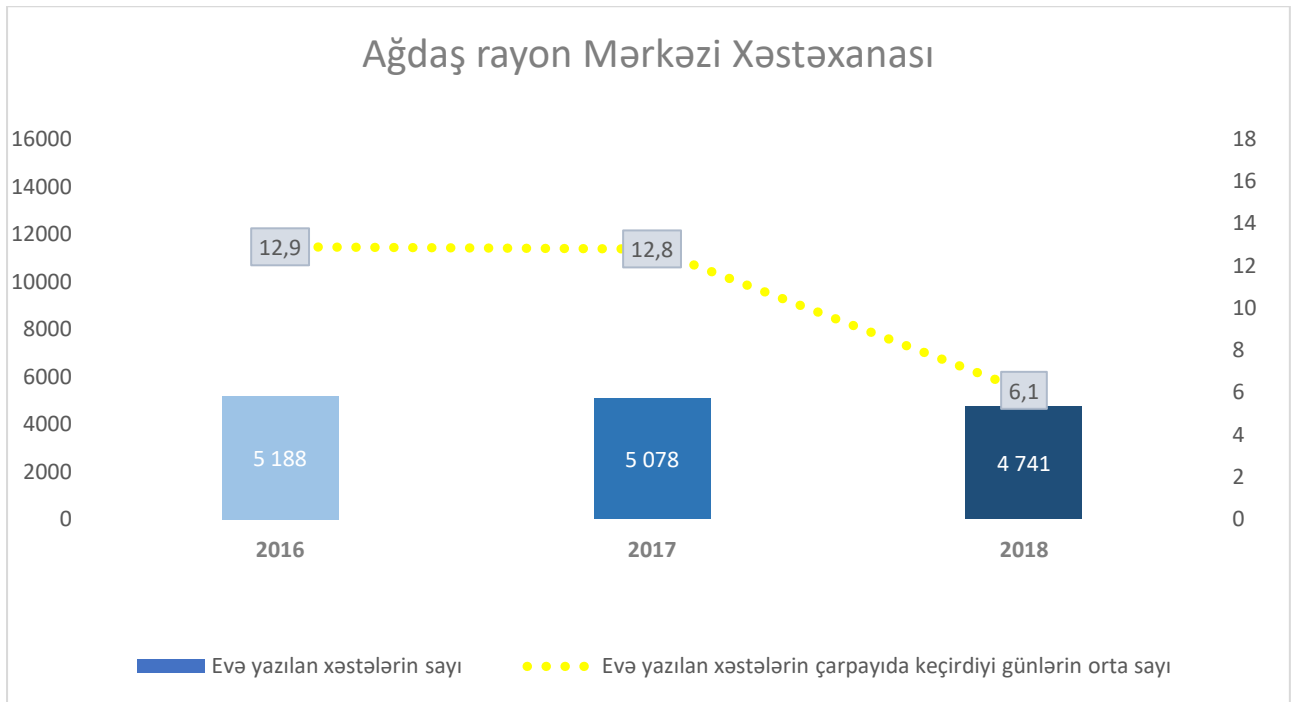
*Hemodializ şöbəsinin tibbi statistik məlumatları hesablamalara daxil deyil.

Ağdaş rayonu üzrə tibbi statistik məlumatlar, 2016-2018-ci illər*

No	Göstəricilər	2016	2017	2018
1	Əhalinin sayı (01.01.2018)	106 700	107 900	108 700
2	Həkimlərin sayı	122	125	119
3	Orta tibb işçilərinin sayı	546	549	553
4	Stasionar qəbul	5 217	5 209	4 713
	Evə yazılan xəstələrin sayı	5 188	5 078	4 741
	Evə yazılan xəstələr tərəfindən keçirilən çarpayı günlərinin sayı	66 850	65 235	28 959
	Evə yazılan xəstələrin çarpayıda keçirdiyi günlərin orta sayı	12,9	12,8	6,1
5	Cərrahi əməliyyatların sayı	1 366	1 371	1 644
6	Çarpayıların sayı	370	370	170
7	Çarpayıda istifadə olunma əmsalı	50%	46%	29%

*Hemodializ şöbəsinin tibbi statistik məlumatları hesablamalara daxil deyil.

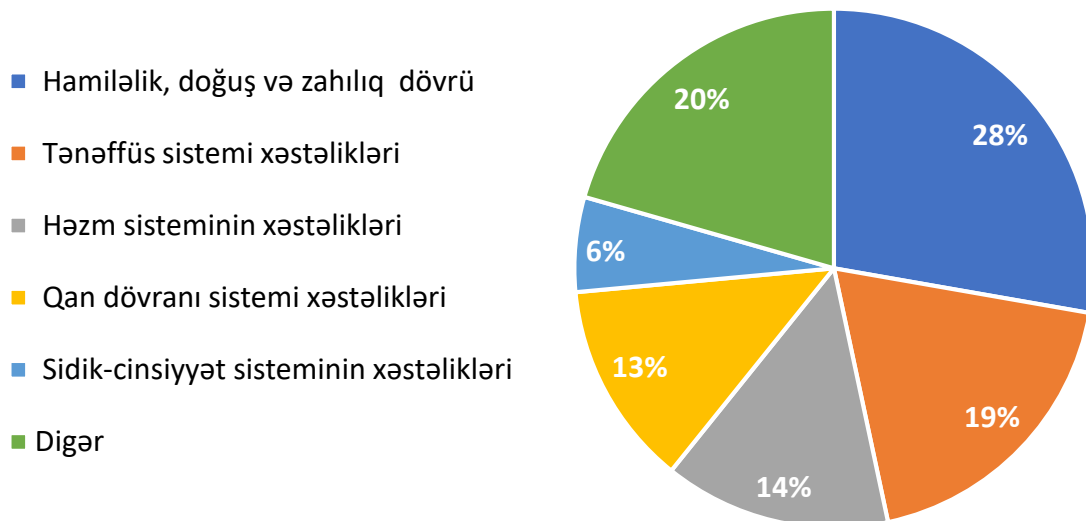
Agentliyin tabeliyinə verilmiş tibb təchizatçılarında evə yazılan pasiyentlərin əsas xəstəlik sinifləri üzrə bölgüsü, 2016-2018-ci illər

Əsas xəstəlik sinifləri üzrə statistik göstəricilərin təhlili göstərir ki, Agentliyin tabeliyinə verilmiş tibb təchizatçılarında evə yazılan pasiyentlər arasında əsas yeri hamiləlik, doğuş və zahılıq dövrü ilə bağlı müraciətlər tutur. Doğuşun fizioloji proses olduğunu nəzərə alsaq, pilot ərazilərdə əhalinin əsas xəstəlikləri tənəffüs, həzm, qan dövranı və sidik-cinsiyyət sistemlərində olan şikayətlərdən ibarət olmuşdur. İTS-nin tətbiq olunduğu birinci ildə əvvəlki il ilə müqayisədə pasiyentlərin ümumi sayında 24.4% artım olmuşdur. 2018-ci ildə isə 2017-ci il ilə müqayisədə pasiyentlərin ümumi sayında 11% azalma müşahidə olunmuşdur. Buna dair məlumat aşağıdakı cədvəldə əks olunmuşdur:

Xəstəlik sinifləri	2016	2017	2018
Hamiləlik, doğuş və zahılıq dövrü	5581	6484	6223
Tənəffüs sistemi xəstəlikləri	2839	4470	4238
Həzm sisteminin xəstəlikləri	2496	3671	3166
Qan dövranı sistemi xəstəlikləri	2140	2551	2860
Sidik-cinsiyyət sisteminin xəstəlikləri	1089	1480	1324
Digər xəstəliklər	4132	4574	4611

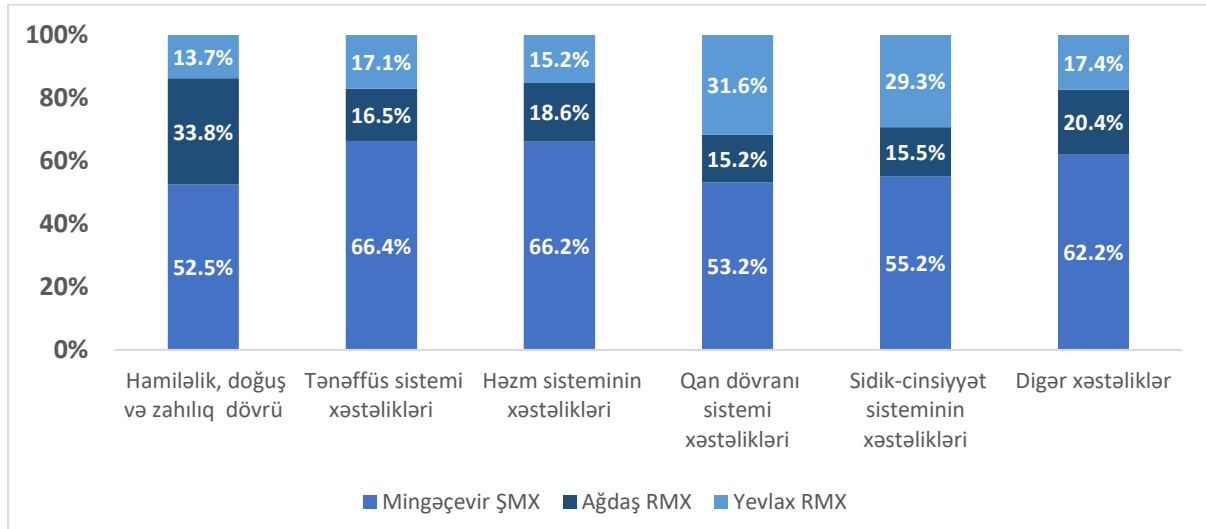
Agentliyin tabeliyinə verilmiş tibb təchizatçılarında evə yazılan pasiyentlərin əsas xəstəlik sinifləri üzrə bölgüsü, 2018-ci il üzrə

Agentliyin tabeliyinə verilmiş tibb təchizatçılarının 2018-ci ildə stasionar fəaliyyətinin 80%-i tənəffüs (19%), həzm (14%), qan dövranı (13%), sidik-cinsiyyət (6%) sistemləri xəstəlikləri və hamiləlik, doğuş və zahılıq dövrü (28%) ilə bağlı olmuşdur. Buna dair məlumat aşağıdakı diaqramda əks olunmuşdur:

Agentliyin tabeliyinə verilmiş tibb təchizatçılarında evə yazılan pasiyentlərin əsas xəstəlik sinifləri üzrə bölgüsü, 2018-ci il

2018-ci ildə əsas xəstəlik sinifləri və digər müraciətlər üzrə evə yazılan xəstələrin 52-66% həcmi Mingəçevir şəhər Mərkəzi Xəstəxanasının payına düşmüşdür. Agentliyin tabeliyinə verilmiş tibb təchizatçılarında evə yazılan pasiyentlərin əsas xəstəlik sinifləri üzrə bölgüsü aşağıdakı diaqramda əks olunmuşdur:

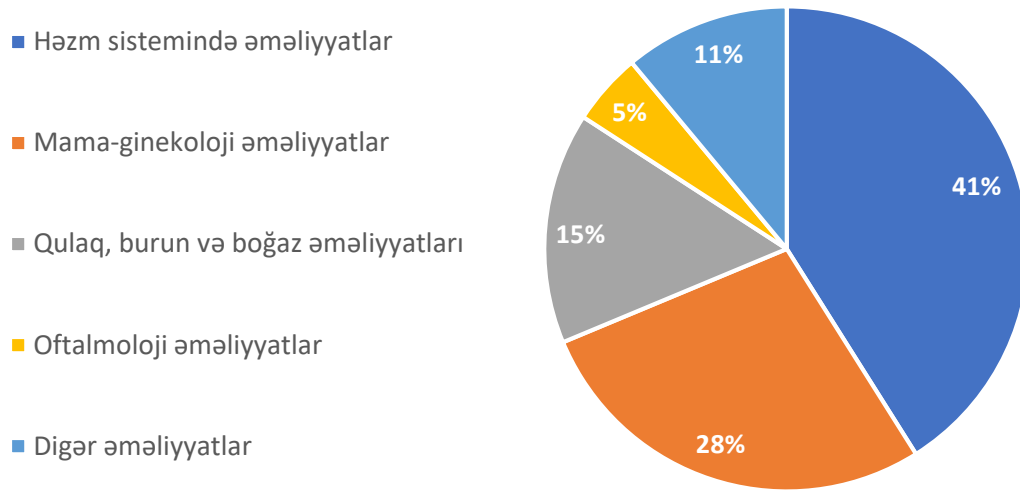

Agentliyin tabeliyinə verilmiş tibb təchizatçılarında həyata keçirilən əməliyyatlar, 2016-2018-ci illər

Agentliyin tabeliyinə verilmiş tibb təchizatçılarının İTS-nin tətbiqindən sonra cərrahiyyə fəaliyyətində 38% artım müşahidə olunmuşdur. Cərrahi əməliyyatlarda əsas yeri həzm sistemində (41%), mama-ginekoloji (28%), otolarinqoloji (15%) və oftalmoloji (5%) əməliyyatlar tutmuşdur. 2017-ci il ilə müqayisədə 2018-ci ildə oftalmoloji əməliyyatlarda 2.3 dəfə artım müşahidə olunmuşdur. Buna dair məlumat aşağıdakı cədvəldə əks olunmuşdur:

Əməliyyatlar	2016	2017	2018
Həzm sistemində əməliyyatlar	2627	4035	3839
Mama-ginekoloji əməliyyatlar	1967	2711	2587
Otolaringoloji əməliyyatları	1403	1665	1444
Oftalmoloji əməliyyatlar	196	197	449
Digər əməliyyatlar	712	1145	1033

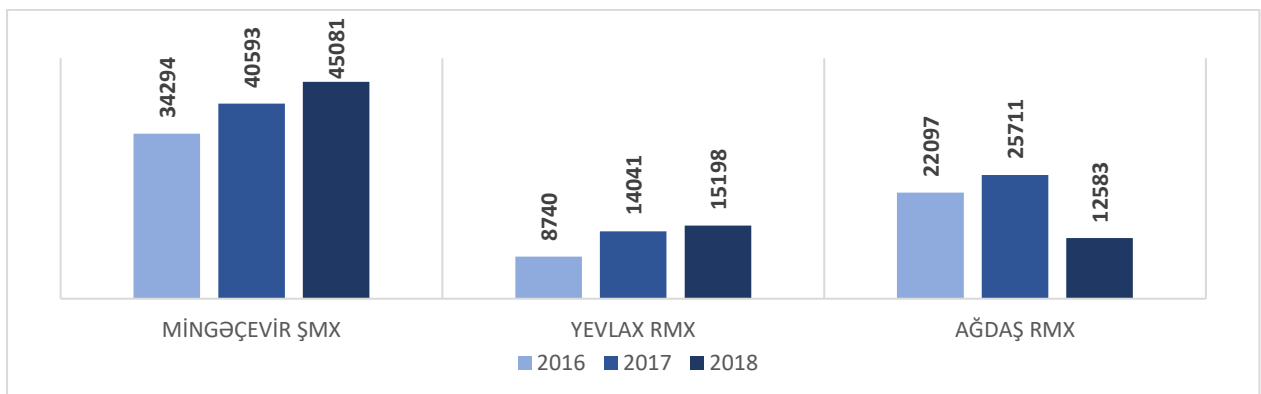
Agentliyin tabeliyinə verilmiş tibb təchizatçılarında həyata keçirilən əməliyyatlar, 2018-ci il

Pilot ərazilər üzrə təcili və təxirəsalınmaz tibbi yardım gedişlərinin sayı, 2016-2018-ci illər

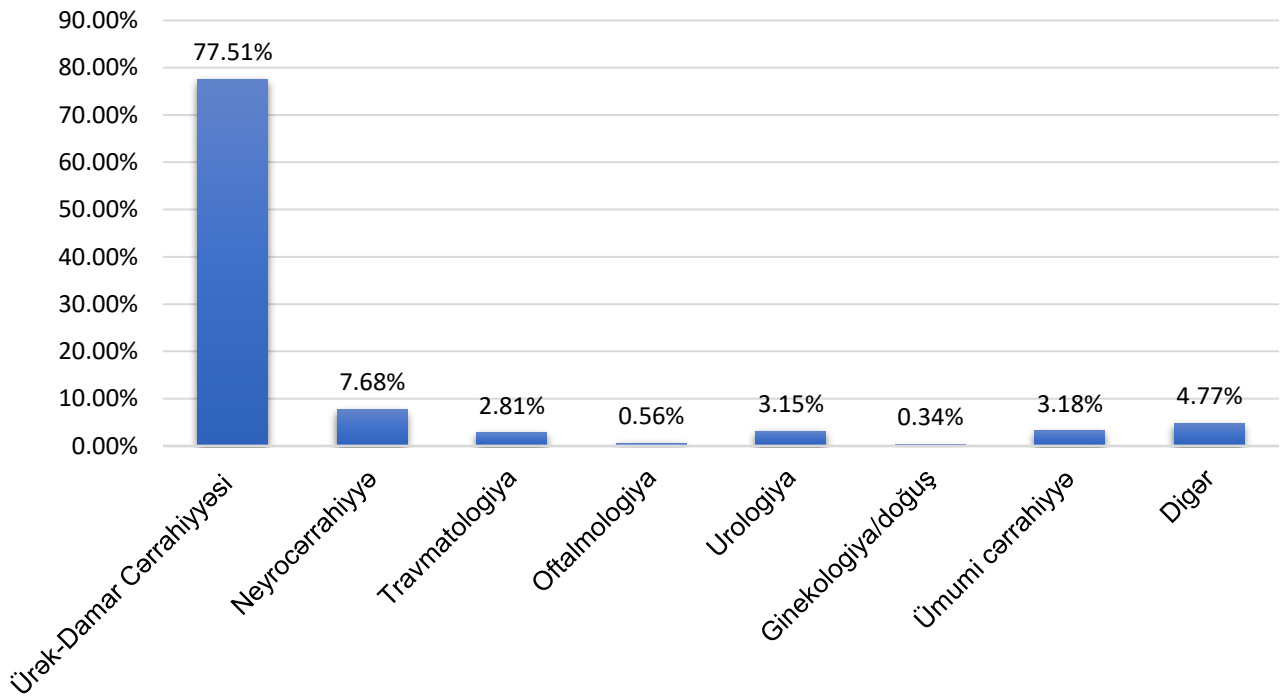
İTS-nin tətbiqi nəticəsində vətəndaşların tibbi xidmətlərə əlçatanlığının artması təcili və təxirəsalınmaz tibbi yardım çağırışlarının ümumi sayında da öz əksini tapmışdır. Belə ki, Mingəçevir şəhəri və Yevlax rayonunda təcili və təxirəsalınmaz tibbi yardım gedişləri 2016-cı il ilə müqayisədə 2018-ci ildə 40% faiz artmışdır. 2018-ci ildə Mingəçevir şəhəri üzrə təcili və təxirəsalınmaz tibbi yardım gedişlərinin sayı pilot ərazilərdə ümumi gedişlərin sayının 62%-ni təşkil etmişdir. Buna dair məlumat aşağıdakı cədvəldə və diaqramda əks olunmuşdur:

Tibb təchizatçısı	2016	2017	2018
Mingəçevir ŞMX	34294	40593	45081
Yevlax RMX	8740	14041	15198
Ağdaş RMX	22097	25711	12583
Pilot ərazilər	65131	80345	72862

Özəl və təsərrüfat hesablı dövlət tibb təchizatçıları tərəfindən göstərilmiş tibbi xidmətlər,
2018-ci il

Pilot layihə çərçivəsində digər tibb təchizatçılarına göndəriş əsasında sığortaolunarlara 1014 müraciət üzrə ümumilikdə 3212 sayda tibbi xidmət göstərilmişdir. Göstərilmiş xidmətlərin bölgüsü 77,51% ürək-damar cərrahiyyəsi, 7,68% neyrocərrahiyyə, 2,81% travmatologiya, 3,15% urologiya, 0,56% oftalmologiya, 0,34 % ginekologiya/doğuş, 3,18% ümumi cərrahiyyə və 4,77% digər sahələrdə olmaqla ümumi dəyəri 2219,81 min manat təşkil etmişdir. Qeyd edilməlidir ki, sözügedən xidmətlər Agentliklə müqavilə əsasında bir sıra özəl və təsərrüfat hesablı dövlət tibb təchizatçıları tərəfindən göstərilmişdir. Göstərilmiş xidmətlərin aid olduğu xəstəlik sinifləri üzrə bölgüsü aşağıdakı diaqramda əks olunmuşdur:

6. Pilot ərazilərdə səhiyyə xərcləri

Ümumilikdə 2018-ci il üzrə pilot layihə çərçivəsində səhiyyə xərclərinin maliyyələşdirilməsinə 32 660,39 min manat vəsait sərf edilmişdir ki, bu vəsaitin 26 921,34 min manatı Agentliyin tabeliyinə verilmiş tibb təchizatçılarının (ilkin səhiyyə xidməti daxil olmaqla), 2 307,89 min manatı pilot ərazilərdə göstərilməsi mümkün olmayan baza zərfinə daxil olan tibbi xidmətlər üçün Agentliklə müqavilə əsasında fəaliyyət göstərən tibb təchizatçılarının, 3 431,16 min manatı isə əvəzləşdirilə bilinməyən və dövlət büdcəsinə geri qaytarılmış əlavə dəyər vergisinin payına düşür.

2017-2018-ci illərdə pilot layihə çərçivəsində səhiyyə xərclərinin maliyyələşdirilməsinə sərf olunan vəsaitin

	min manat	
Tibb təchizatçıları	2017-ci il	2018-ci il
Mingəçevir ŞMX	13 628,04	13 675,61
Yevlax RMX	7 416,72	7 352,42
Ağdaş RMX		5 893,31
Özəl və təsərrüfat hesablı dövlət tibb müəssisələri	2 195,72	2 307,89
İlkin səhiyyə xidməti üzrə	3 012,12	
Əvəzləşdirilə bilinməyən və dövlət büdcəsinə geri qaytarılmış əlavə dəyər vergisi	688,58	3 431,16
Cəmi	26 941,18	32 660,39

7. İctimaiyyətlə əlaqələr

7.1. Maarifləndirmə

Əhalini və tibb işçilərini Agentliyin fəaliyyəti, İTS və bu sistem çərçivəsində göstərilən tibbi xidmətlər, habelə İTS-nin üstünlükləri barədə maarifləndirmək, onlarda Agentliyə qarşı güvən və inam yaratmaq, qurum haqqında müsbət rəy formalaşdırmaq məqsədilə 2018-ci ildə Agentlik tərəfindən bir sıra tədbirlər həyata keçirilmişdir.

Belə ki, 23 press-reviz, 2 açıqlama və 8 elan hazırlanmış, mətbuatda və onlayn mediada 3300 material dərc edilmişdir. Agentliyə daxil olmuş sorğular (kütləvi informasiya vasitələrindən 115, sosial şəbəkələrdən isə 417 sorğu) müvafiq qaydada cavablandırılmışdır.

Bunlarla yanaşı, 12 televiziya və internet kanalında 119 material (süjet, veriliş və müsahibə) yayımlanmışdır. İTS-nin tanıtımı məqsədilə çəkilmiş sosial reklam çarxı televiziya kanallarında nümayiş edilmişdir.

Agentlik sosial şəbəkələrdə də aktiv fəaliyyət göstərmişdir. Belə ki, onun "Facebook" səhifəsində 158, "Instagram" səhifəsində 111, "Twitter" səhifəsində 121, "LinkedIn" səhifəsində 118 post paylaşılmış, "YouTube" kanalında isə 99 video yerləşdirilmişdir. Bunlara Agentlik tərəfindən hazırlanmış 11 sosial çarx da daxildir.

Həmçinin pilot ərazilərdəki əhali və tibb işçiləri ilə görüşlər təşkil edilmiş və Agentliyin "İcbari tibbi sığorta haqqında nələr bilməliyik?" adlı bukleti paylanmışdır.

Media institutları ilə peşəkar kommunikasiyanı gücləndirmək, jurnalistləri İTS və

səhiyyənin maliyyələşməsi barədə məlumatlandırmaq məqsədilə Agentlik tərəfindən ölkənin aparıcı media nümayəndələri üçün təlim keçirilmişdir.

Agentliyin təşəbbüsü ilə Azərbaycan Tibb Universitetinin müəllim, rezident və tələbə heyəti ilə "Ailə həkimi institutunun inkişafının yeni mərhələsində icbari tibbi sığortanın rolu" mövzusunda görüş keçirilmişdir.

7.2. Sorğular

7.2.1. Pilot ərazilərdə yaşayan əhali və pasiyentlər arasında keçirilən sorğular

Agentlik Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 16 fevral tarixli 1830 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş tədbirlər planına əsasən pilot ərazilərdə əhali məmnuniyyətinin ölçülməsi məqsədilə sorğular keçirmişdir. 2018-ci ilin aprel-may aylarında əhali arasında (Mingəçevir şəhəri üzrə 400, Yevlax rayonu üzrə 325, Ağdaş rayonu üzrə 400 nəfər) keçirilmiş sorğularda ümumilikdə 1125 nəfər iştirak etmişdir. Ağdaş rayonunda sorğu keçirilən vaxt İTS-nin yeni tətbiq edildiyini, buradakı əhalinin İTS sistemi barədə az məlumatlı olduğunu və bəzi parametrlər üzrə respondentlərin fikrini öyrənməyin mümkün olmadığını nəzərə alaraq, 2018-ci ilin dekabr ayında burada təkrar sorğu keçirilmişdir. Sorğuda 400 nəfər iştirak etmişdir.

Bununla yanaşı, Agentlik tərəfindən 2018-ci ilin aprel ayında Mingəçevir şəhəri və Yevlax rayonunda İTS sisteminin pilot ərazilərdə tətbiqinə dair pasiyentlərin məmnunluğunun öyrənilməsi məqsədilə sorğular keçirilmişdir. Pasiyentlər arasında (həm Mingəçevir şəhəri, həm Yevlax rayonu üzrə 150 nəfər) keçirilmiş sorğularda ümumilikdə 300 nəfər iştirak etmişdir. Sözügedən sorğu Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Ağdaş rayonu üzrə İTS-nin tətbiqi ilə bağlı imzaladığı Fərmandan 2 ay sonra keçirildiyi üçün bu pilot ərazidə İTS-nin tətbiqinə dair pasiyentlərin münasibətləri öyrənilməmişdir.

Sorğuların nəticələrinin təhlili əsasında 3 analitik hesabat hazırlanmışdır. Nəticələrdən məlum olmuşdur ki, pilot ərazilərdəki əhali və pasiyentlərin əksəriyyətinin İTS-nin tətbiqinə, habelə İTS çərçivəsində göstərilən tibbi xidmətlərə münasibəti müsbətdir. Buna dair göstəricilər aşağıdakı cədvəldə əks olunmuşdur:

İTS-nin tətbiqinə müsbət münasibət	Mingəçevir şəhəri	Yevlax rayonu	Ağdaş rayonu
Əhali	88%	79.3%	85.1%
Pasiyentlər	87.3%	93.3%	-

Məmnunluq göstəriciləri aşağıdakı cədvəldə əks olunmuşdur:

İTS çərçivəsində göstərilən tibbi xidmətlərdən məmnunluq	Mingəçevir şəhəri	Yevlax rayonu	Ağdaş rayonu
Əhali	86.5%	88.6%	89.7%
Pasiyentlər	81.3%	94%	-

Həmçinin pilot ərazilərdə İTS-nin tətbiqindən sonra cərrahi əməliyyatlarla bağlı əhali və pasiyentlərin maliyyə yükü kəskin şəkildə azalmışdır. Buna dair göstəricilər aşağıdakı cədvəldə əks olunmuşdur:

İTS-nin tətbiqindən sonra cərrahi əməliyyatlarla bağlı əhalinin maliyyə yükünün azalması	Mingəçevir şəhəri		Yevlax rayonu		Ağdaş rayonu	
	Əvvəl	Sonra	Əvvəl	Sonra	Əvvəl	Sonra
Əhali	59.3%	4%	61.8%	3.1%	67.8%	13.5%
Pasiyentlər	45.3%	0.7%	63.3%	1.3%	-	-

Respondentlərin böyük əksəriyyəti bildirmişdir ki, İTS-nin tətbiqindən sonra həkimlərə və orta tibb işçilərinə cibdən ödənişlər etməyiblər. Bu rəqəmlər pilot ərazilərdə İTS sisteminin tətbiqinin ödəniş sahəsində müsbət dəyişikliklərə səbəb olmasının və əhalinin səhiyyə xərcləri ilə bağlı maliyyə yükünün azalmasının göstəricisidir. Buna dair məlumat aşağıdakı cədvəllərdə əks olunmuşdur:

İTS-nin tətbiqindən sonra həkimlərə cibdən ödənişlərin edilməsi	Mingəçevir şəhəri			Yevlax rayonu			Ağdaş rayonu		
	Bəli	Xeyr	CÇ ¹	Bəli	Xeyr	CÇ	Bəli	Xeyr	CÇ
Əhali	7.5%	83.2%	9.3%	8.8%	78.2%	13.0%	19.5%	79.8%	0.7%
Pasiyentlər	5.3%	87.3%	7.4%	7.3%	84.0%	8.7%	-	-	-

İTS-nin tətbiqindən sonra orta tibb işçilərinə cibdən ödənişlərin edilməsi	Mingəçevir şəhəri			Yevlax rayonu			Ağdaş rayonu		
	Bəli	Xeyr	CÇ	Bəli	Xeyr	CÇ	Bəli	Xeyr	CÇ
Əhali	7.0%	82.2%	10.8%	7.1%	77.5%	15.4%	13.1%	86.2%	0.7%
Pasiyentlər	5.3%	89.4%	5.3%	6.7%	84.6%	8.7%	-	-	-

Sorğunun nəticələri onu deməyə əsas verir ki, pilot ərazilərdəki sakinlərin İTS haqqında məlumatlılığı yüksək səviyyədədir:

İTS haqqında məlumatlılıq	Mingəçevir şəhəri	Yevlax rayonu	Ağdaş rayonu
Əhali	72.3%	73.9%	74.4%
Pasiyentlər	92.7%	93.3%	-

¹ Cavab verməkdə çətinlik çəkərəm

Ümumilikdə sorğunun nəticələrinin təhlili onu göstərir ki, respondentlərin əksəriyyəti yaşadığı ərazilərdə İTS-nin tətbiqini dəstəkləyir, İTS-nin ölkə üzrə tətbiqi ilə bağlı müsbət gözləntiləri var, sakinlərin İTS çərçivəsində keyfiyyətli tibbi xidmətlərə tələbkarlığı artmışdır və İTS-nin səmərəliliyinə inam və etimad yüksəkdir. Buna dair məlumat aşağıdakı cədvəllərdə əks olunmuşdur:

Respondentlərin fikrincə İTS-nin tətbiqi nəticəsində baş vermiş dəyişikliklər	Mingəçevir şəhəri	Yevlax rayonu	Ağdaş rayonu
Əvvəllər müalicə olunmaq üçün kredit və ya qohumlardan borc pul götürürdük, indi ödənişsiz tibbi xidmətlər əldə edə bilirik	44.8%	48.6%	65.7%
Digər şəhərlərə müayinə və müalicə üçün müraciət etməyə ehtiyac qalmayıb	36.5%	39.4%	55.1%
Bundan öncə müayinə və müalicə üçün xaricə gedirdik, indi buna ehtiyac qalmayıb	8.2%	7.3%	41.7%
Həkimini seçə bilirik	36.0%	30.8%	56.8%
Mərkəzdə və regionlarda yerləşən dövlət və özəl tibb müəssisələrində ödənişsiz müayinə və müalicə almaq imkanı yaranıb	10.3%	17.8%	22.0%
Həkimin qəbulunda növbəlilik artıb	41.8%	44.0%	43.2%
Həkimlər xəstələrə daha çox diqqət və qayğı göstərməyə başlayıblar	26.4%	22.0%	46.9%
İnsanların öz sağlamlıqlarına qarşı diqqətləri artdı	32.1%	19.4%	45.4%
Heç bir dəyişiklik olmayıb	5.5%	6.2%	6.7%
Digər	0.5%	0.6%	-
Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	5.5%	8.9%	3.0%

Əhalinin İTS-nin ölkə üzrə tətbiqindən gözləntiləri	Mingəçevir şəhəri	Yevlax rayonu	Ağdaş rayonu
Əhalinin sağlamlığının yaxşılaşdırılmasına səbəb olacaq	51.0%	32.9%	56.5%
Cibdən ödənişlərin aradan qaldırılmasına səbəb olacaq	69.8%	54.2%	46.5%
Əhalinin tibbi xidmətlərə əlçatanlığı artacaq	45.0%	22.5%	28.8%
Tibbi xidmətlərin keyfiyyəti artacaq	41.5%	19.7%	37.0%
Səhiyyədə köklü dəyişikliklərin olacağına inanmıram	12.3%	19.1%	6.5%
Tibbi xidmətlərin əldə olunması üçün növbəlilik artacaq	13.3%	24.9%	5.3%
Tibbi xidmətlərin keyfiyyəti həminki səviyyədə qalacaq	5.8%	13.5%	2.5%
Heç bir təsiri olmayacaq	6.0%	10.2%	7.3%
Digər	-	-	-
Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	0.3%	9.5%	-

7.2.2. Pilot ərazilərdəki həkimlər və orta tibb işçiləri arasında keçirilən sorğular

2018-ci ilin mart ayında Agentlik pilot ərazilərin Səhiyyə İşçilərinin Həmkarlar İttifaqı Şuraları ilə birgə Mingəçevir şəhər və Yevlax rayon Mərkəzi Xəstəxanalarında işləyən həkimlərin və orta tibb işçilərinin işdən məmnunluğunun və İTS-nin tətbiqinə münasibətinin öyrənilməsinə, Ağdaş rayon Mərkəzi Xəstəxanasında işləyən həkimlərin və orta tibb işçilərinin isə işdən məmnunluğunun və İTS ilə bağlı məlumatlılıq səviyyəsinin öyrənilməsinə dair sorğular keçirmişdir.

Sorğularda ümumilikdə 409 həkim (Mingəçevir şəhəri üzrə 190, Yevlax rayonu üzrə 123, Ağdaş rayonu üzrə 96 nəfər) və 728 orta tibb işçisi (Mingəçevir şəhəri üzrə 277, Yevlax rayonu üzrə 202, Ağdaş rayonu üzrə 249 nəfər) iştirak etmişdir. Sorğuların nəticələrinin təhlili əsasında 6 analitik və 2 müqayisəli hesabat hazırlanmışdır.

2017-ci ildən etibarən İTS-nin tətbiqindən sonra Mingəçevir şəhər və Yevlax rayon Mərkəzi Xəstəxanalarında işləyən həkimlərin məvacibinə 2 növdən ibarət əlavələrin ödənilməsinə başlanılmışdır. Orta tibb işçilərinin məvacibinə isə sabit əlavələr edilmişdir. Sorğuda həkimlərin və orta tibb işçilərinin əvvəl aldıkları məvaciblə İTS-nin tətbiqindən sonra aldıkları məvacibin müqayisəsi aparılaraq onların aldıkları məvacibdən məmnunluqları öyrənilmişdir. Belə ki, 2016-cı ildə Mingəçevir şəhər və Yevlax rayon Mərkəzi Xəstəxanalarında işləyən həkimlər (müvafiq olaraq 85.3% və 82.1%) 105-300 manat məbləğində aylıq məvacib aldığı halda 2017-ci ildən etibarən onların (müvafiq olaraq 53.1% və 62%) aylıq məvacibi 341-540 manatadək artmışdır. 541 manatdan çox aylıq məvacib alan həkimlərin Mingəçevir şəhər Mərkəzi Xəstəxanası üzrə göstəricisi 36.9%, Yevlax rayon Mərkəzi Xəstəxanası üzrə isə 28% təşkil etmişdir.

2016-cı ildə Mingəçevir şəhər və Yevlax rayon Mərkəzi Xəstəxanalarında işləyən orta tibb işçiləri (müvafiq olaraq 94.6% və 93.6%) 105-250 manat həcmində məvacib aldığı halda 2017-ci ildən etibarən onların (müvafiq olaraq 68% və 30%) aylıq məvacibi 251-450 manatadək artmışdır.

Mingəçevir şəhər və Yevlax rayon Mərkəzi Xəstəxanalarında işləyən həkimlərin müvafiq olaraq 58.4%-i və 56%-i, orta tibb işçilərinin isə müvafiq olaraq 60%-i və 74.2%-i aldığı məvacibdən razıdır.

Ağdaş rayonunda sorğu keçirilən vaxt İTS yeni tətbiq edildiyinə görə burada işləyən həkimlərin və orta tibb işçilərinin aldıkları məvacibin müqayisəli təhlili aparılmamışdır, onların işdən məmnunluğu, İTS ilə bağlı məlumatlılığı, təlimə ehtiyaclarının qiymətləndirilməsi və İTS ilə bağlı gözləntiləri müəyyən edilmişdir. Belə ki, Ağdaş rayon Mərkəzi Xəstəxanasında işləyən həkimlərin cəmi 17%-i, orta tibb işçilərinin isə 38.9%-i aldığı məvacibdən razıdır. Xəstəxananın tibbi avadanlıqlarla təchizatından razı olan həkimlər 54%, dərman vasitələri ilə təminatından razı olanlar isə 46.9% təşkil etmişdir. Həkimlərin 97.8%-i, orta tibb işçilərinin isə 94.7%-i İTS-nin tətbiqinin müsbət dəyişikliklərə səbəb olacağını bildirmişdir.

8. Vətəndaş müraciətlərinə baxılması

2018-ci ildə vətəndaşların müraciətlərinə Agentlik tərəfindən qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş müddətlərdə baxılmışdır. İl ərzində Agentliyə 670 ərizə və 292 şikayət xarakterli (ümumilikdə 962) yazılı müraciətlər daxil olmuşdur. Müraciətlər əsasən müayinə və müalicə, cərrahiyyə əməliyyatı, dərman təminatı, əlillik məsələləri və işlə bağlı olmuşdur.

Bununla yanaşı Agentliyin rəhbərliyi və vəzifəli şəxsləri tərəfindən ümumilikdə 231 vətəndaş qəbul edilmişdir. Qəbullarda qaldırılmış məsələlərin 46%-i müsbət həll olunmuşdur. Qeyd edək ki, Agentliyin İdarə Heyətinin sədri tərəfindən 13 fərdi, pilot ərazilərdə 141 səyyar qaydada vətəndaş qəbul edilmişdir.

Agentliyə vətəndaşlardan telefon vasitəsilə edilmiş 869 müraciət müvafiq qaydada

qeydiyyatata alınaraq cavablandırılmış və müraciətlərin 20%-i müsbət həll olunmuşdur.

Müraciət etmək imkanlarının artırılması məqsədilə Agentliyin rəsmi internet saytında vətəndaşların qəbulu cədvəli yerləşdirilmiş, cədvəldə qəbula yazılmaq üçün elektron poçt ünvanları qeyd edilmiş və müraciətin elektron formada göndərilməsi üçün xüsusi "Elektron müraciət" bölməsi yaradılmışdır.

9. Beynəlxalq əməkdaşlıq

9.1. Layihələr

2018-ci ildə Agentlik aşağıdakı layihələrdə iştirak etmişdir:

- Avropa Qonşuluq Siyasəti çərçivəsində İTS sahəsi üzrə Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinin təkmilləşdirilməsi və Avropa Birliyinin sözügedən sahədəki qanunvericilik sisteminə uyğunlaşdırılması məqsədilə Agentlikdə Avropa Birliyi tərəfindən 2017-ci ildən maliyyələşən Tviniq layihəsinin icrası davam etdirilmişdir;
- "Azərbaycanda icbari tibbi sığortanın tətbiqi ilə bağlı tədbirlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 19 iyul tarixli 352 nömrəli Sərəncamının icrası üçün məsləhətçi şirkət qismində seçilmiş "McKinsey & Company" şirkəti Agentliyin İTS-nin pilot layihəsi müddətində topladığı təcrübəsindən yararlanaraq sistemin ölkə üzrə keçidinin inkişaf mərhələləri əks olunmuş strateji yol xəritəsini hazırlamışdır;
- Agentlik və Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Uşaq Fondu (UNICEF) arasında qarşılıqlı əməkdaşlığa dair Anlaşma Memorandumu imzalanmışdır. Memorandum iki qurum arasında əməkdaşlığın çərçivəsini müəyyən edir, ölkədə ana və uşaqların sağlamlığının qorunması istiqamətində həyata keçirilən tədbirlərin əhatə dairəsinin genişləndirilməsini nəzərdə tutur. Bununla yanaşı, "Körpə Dostu" Xəstəxana Standartlarının doğum evlərinin (şöbələrinin) standartlarına daxil edilməsi, ilkin səhiyyə xidməti işçilərinin sağlamlıq və qidalanma xidmətlərinə dair bilik və bacarıqlarının artırılması istiqamətində Uşaq İnkişafının İzlənilməsi Təlimatı, Körpə və erkən yaşlı uşaqların qidalanması üzrə təlimlərin təşkili ilə bağlı əməkdaşlıq planlaşdırılır.

9.2. Beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi

İTS sahəsində beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi məqsədilə 2018-ci ildə Agentliyin əməkdaşları Koreya Respublikasına, Fransa Respublikasına, Türkiyə Respublikasına, Rusiya Federasiyasına, Moldova Respublikasına, Qırğız Respublikasına, Litva Respublikasına, İspaniya Krallığına, Qazaxıstan Respublikasına və Estoniya Respublikasına səfərlər etmişlər. Səfərlər zamanı adıçəkilən ölkələrin tibbi sığorta sisteminin iştirakçı qurum və təşkilatları ilə görüşlər keçirilmişdir. Görüşlərdə səhiyyə sisteminin maliyyələşməsi, hesabatlılığı və monitorinqi, səhiyyəyə ayrılan maliyyə resurslarından səmərəli istifadə mexanizmləri və tibbi sığorta sisteminin təşkili, tibb təchizatçılarının maliyyələşmə mexanizmləri, səhiyyə işinin təşkili, tibbi xidmətlərin planlaşdırılması, dərman vasitələri ilə təchizat, tibb təchizatçılarına və tibbi xidmətlərin keyfiyyətinə nəzarət, müvafiq informasiya texnologiyalarının tətbiqi, habelə qurumlar arasında əməkdaşlıq imkanları müzakirə olunmuşdur.

10. İnkişaf perspektivləri

“Azərbaycan Respublikasında icbari tibbi sığortanın tətbiqinin təmin edilməsi ilə bağlı bir sıra tədbirlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 20 dekabr tarixli 418 nömrəli Fərmanından irəli gələn vəzifələri icra etmək məqsədilə Agentliyin 2019-cu il üzrə Fəaliyyət Planı hazırlanmış və təsdiq edilmişdir. Fəaliyyət Planı bir sıra sahələri əhatə edir ki, onlardan bəziləri aşağıdakılardır:

- Agentlik tərəfindən “Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyi” publik hüquqi şəxsin (bundan sonra – TƏBİB) yaradılması, İdarə Heyətinin formalaşdırılması, Nizamnaməsinin hazırlanması və təsdiqi, o cümlədən dövlət qeydiyyatına alınması;
- 2020-ci il yanvarın 1-dən TƏBİB-in tabeliyinə veriləcək dövlət səhiyyə sisteminə daxil olan tibb müəssisələrinin idarəedilməsinin təkmilləşdirilməsi, fəaliyyətinin optimallaşdırılması, habelə daha səmərəli idarəetmə üsullarının tətbiq edilməsi;
- İTS-nin məlumat bazasının yaradılması və bütün ölkə üzrə dövlət səhiyyə sisteminə daxil olan tibb müəssisələrinin həmin məlumat bazasına inteqrasiyası;
- İTS çərçivəsində təminat veriləcək tibbi xidmətlər zərfinin hazırlanması;
- İTS tariflərinin hazırlanması;
- Qanunvericiliyinin təkmilləşdirilməsi və (və ya) yenidən işlənilməsi;
- İTS-nin tətbiqi ilə əlaqədar maarifləndirmə.